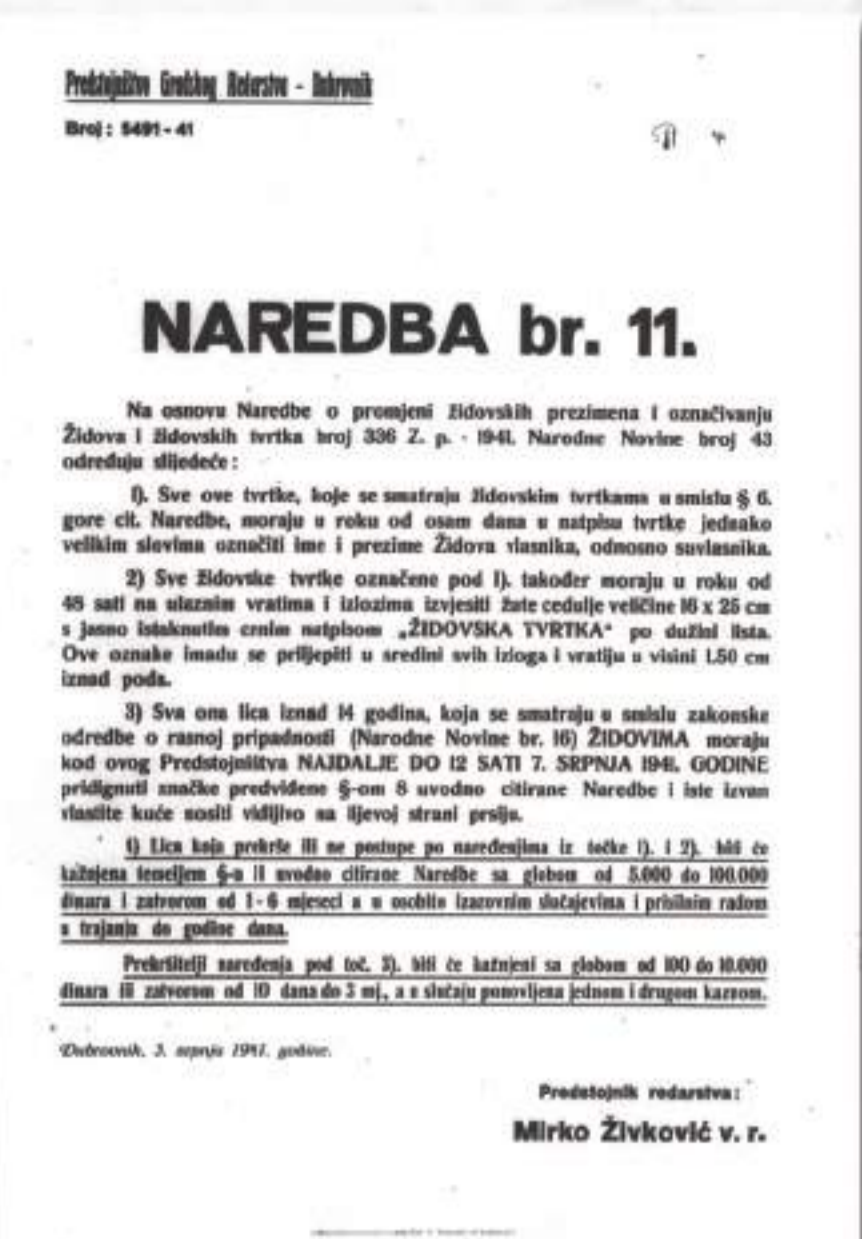
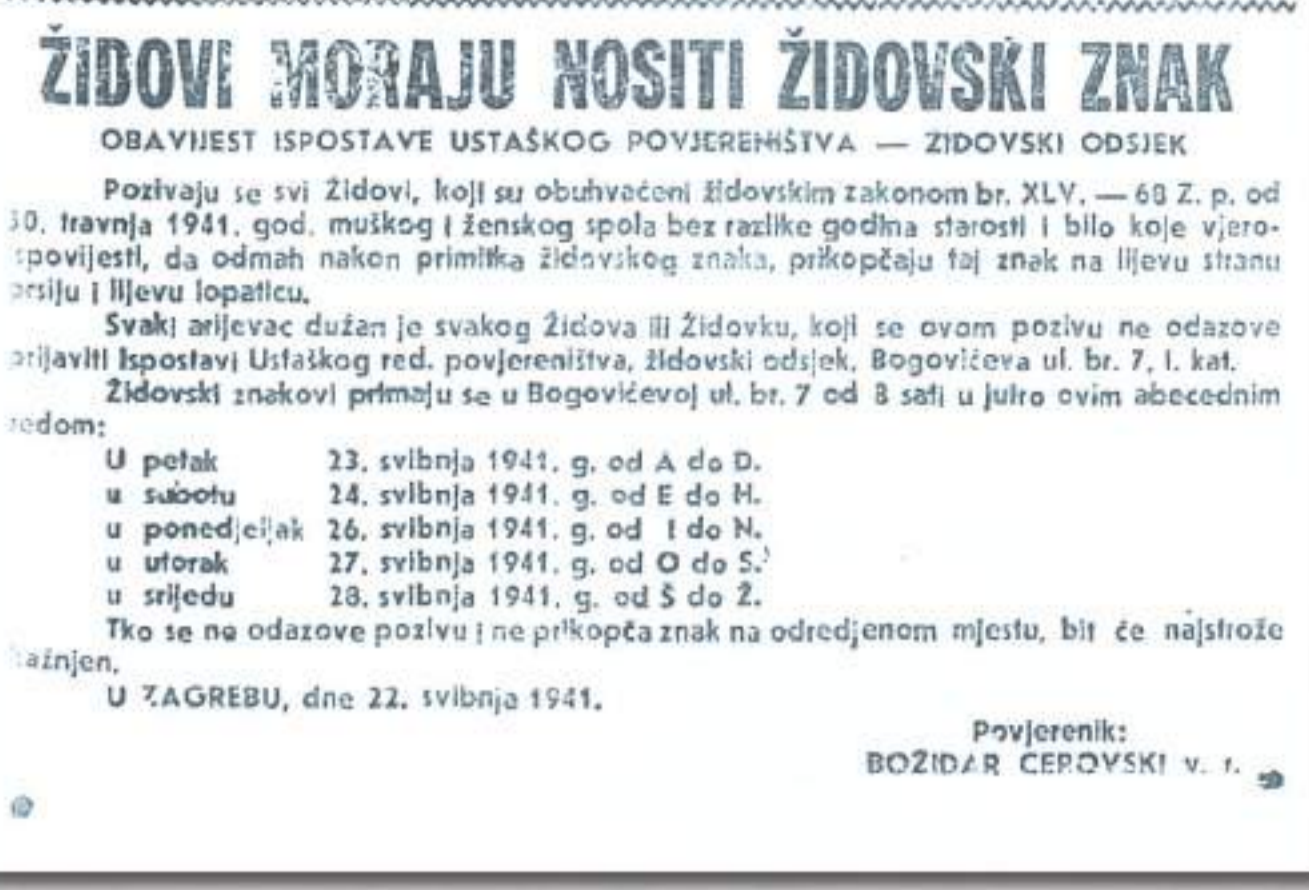

Holokaust u Hrvatskoj

Neposredno nakon uspostave NDH, pod utjecajem nacističke Njemačke, doneseni su rasni zakoni na temelju kojih su Židovi bili proganjeni, zatvarani i ubijani, a njihova je imovina opljačkana i uništena. U proljeće i ljeto 1941. godine, u NDH su uspostavljeni koncentracijski logori (Jadovno, Jasenovac, Stara Gradiška i drugi). Hrvatski su Židovi većinom stradali u ustaškim logorima, ali mnogi su slani i u logor Auschwitz i druge nacističke logore. Židovi iz Bosne i Hercegovine, koja je bila dio NDH, transportima su prevoženi u koncentracijske logore u Hrvatskoj. U logor Đakovo poslani su bosanske židovske žene i djeca gdje ih je, osim strašnih uvjeta, pokosio i tifus, kojeg su u logor donijele zatvorenice iz ženskog logora Stara Gradiška. U Đakovu je očuvano groblje sa više od 500 žrtava. Na području Hrvatske koje je bilo pod talijanskom upravom, također su postojali logori, ali su u njima Židovi manje stradali. Kada je 1943. godine kapitulirala Italija, Nijemci su okupirali ta područja i zatečene Židove većinom slali u logor Auschwitz. Uspjeli su se spasiti oni koji su prethodno iz talijanskog logora na Rabu pobjegli čamcima na kopno, u zbjegove. U Čakovcu i drugim mjestima Međimurja, Židovi su patili pod mađarskim progonima, a najviše ih je stradalo nakon dolaska Nijemaca u to područje 1944. godine, kada su poslani u logor Auschwitz. Dio Židova koji su sudjelovali u antifašističkoj borbi uspio je preživjeti. Iz Hrvatske je u NOB-u sudjelovalo 1.737 Židova, od kojih je 325 poginulo.

Piroška i Vilim Levi (ubijen u Jasenovcu 8 dana nakon vjenčanja)

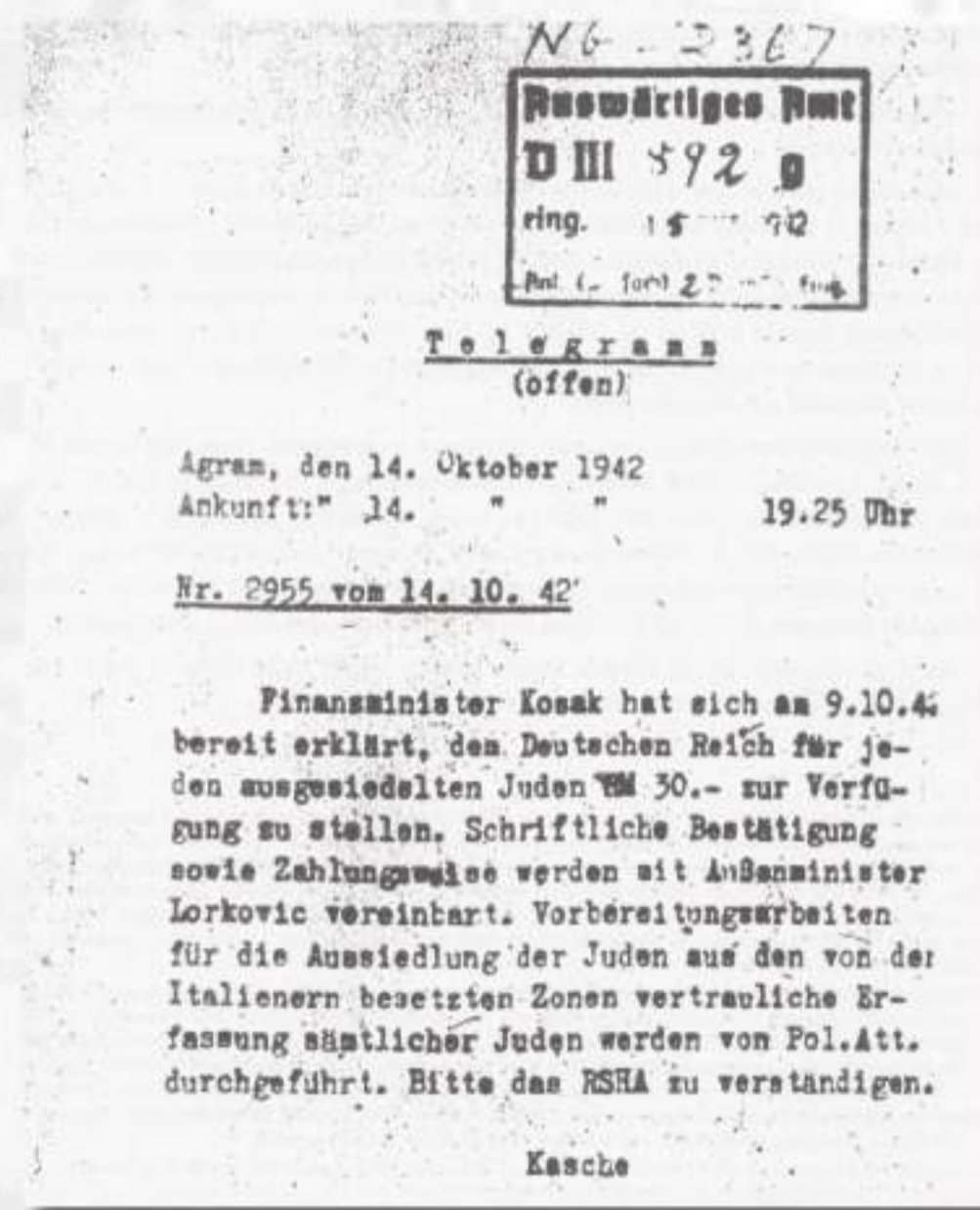

GRADJANSTVU SPLITA!

Svi Židovi bez razlike vjere i državljanstva imaju se do 28. septembra najkasnije do 12 sati podne kod njemačke komande na pristaništu (Hotel Ambasador) prijaviti. Tko se ne prijavi biti će vješan. Sa svakim spiličaninom, koji židove krstene ili nepokrstene skriva ili neprijavi, biti će kao sa Židovskim slugom na isti način postupano. Kućevlasnici imaju odmah sve čifuske i komunističke natpise i parole OTSTRANITI SA SVOJIH KUĆA.

Komandant Mjesa.

Proglasi i odredbe NDH o popisivanju i preseljenju Židova, nošenju oznaka, označavanju i rasprodi židovske imovine

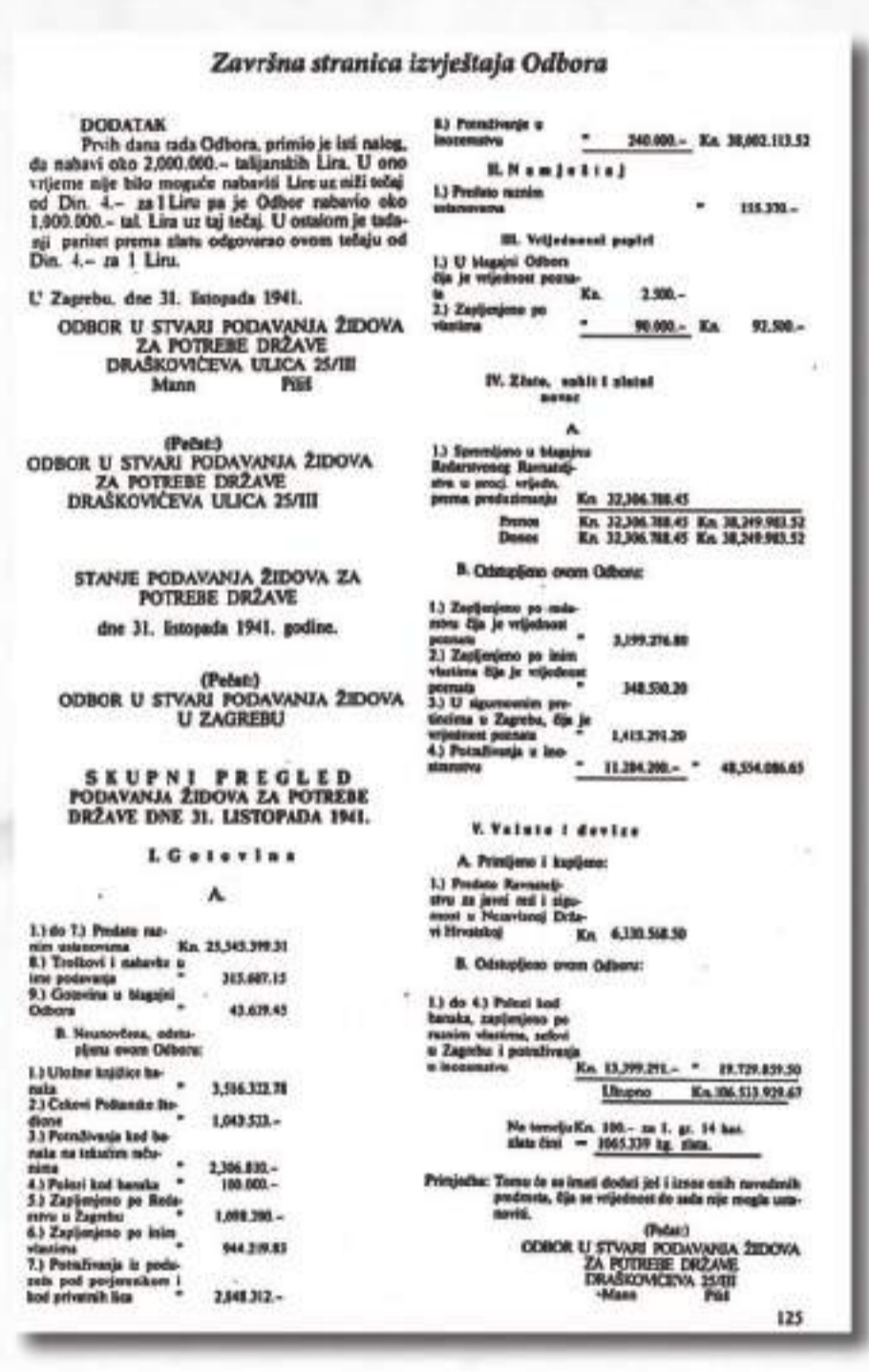
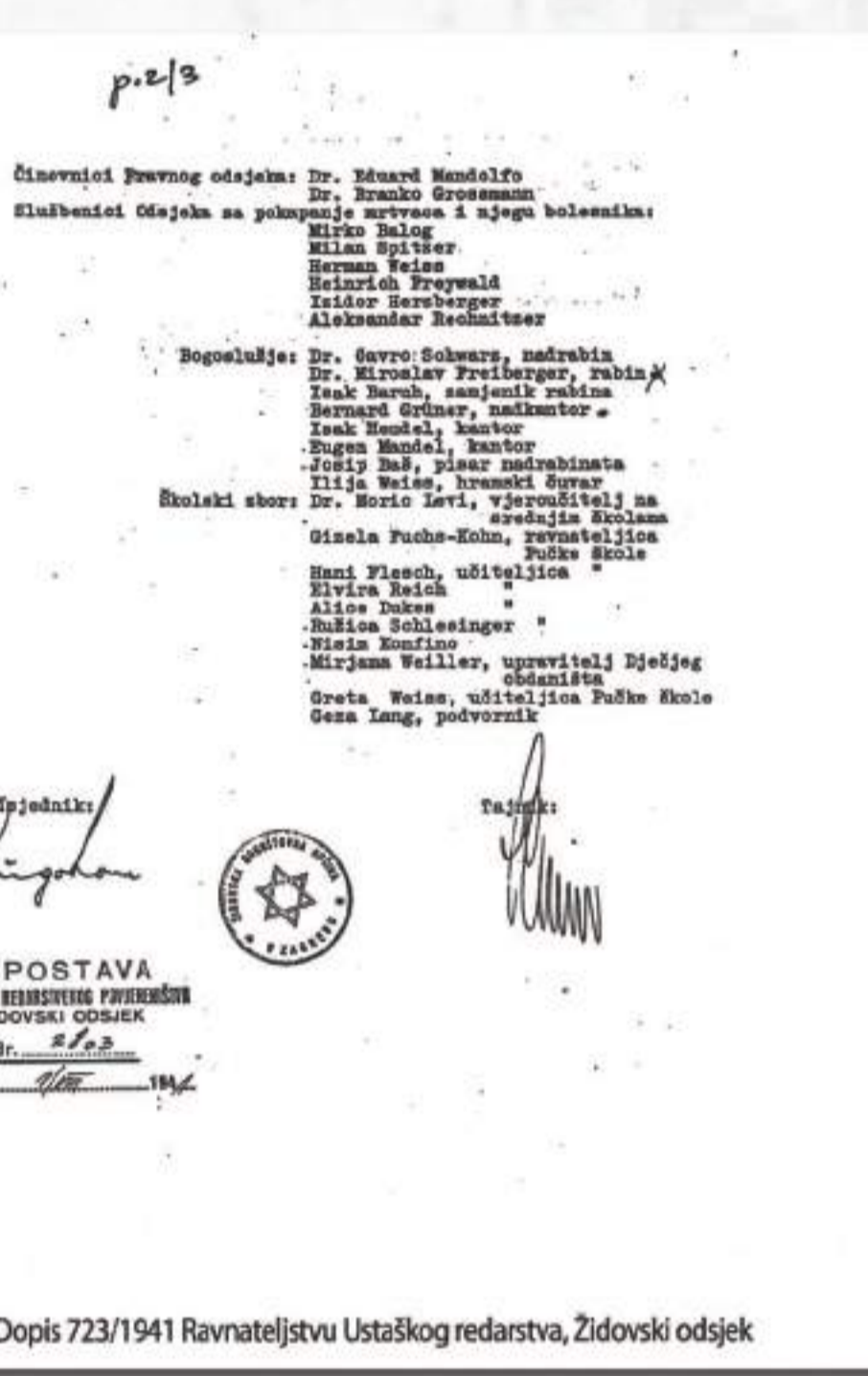
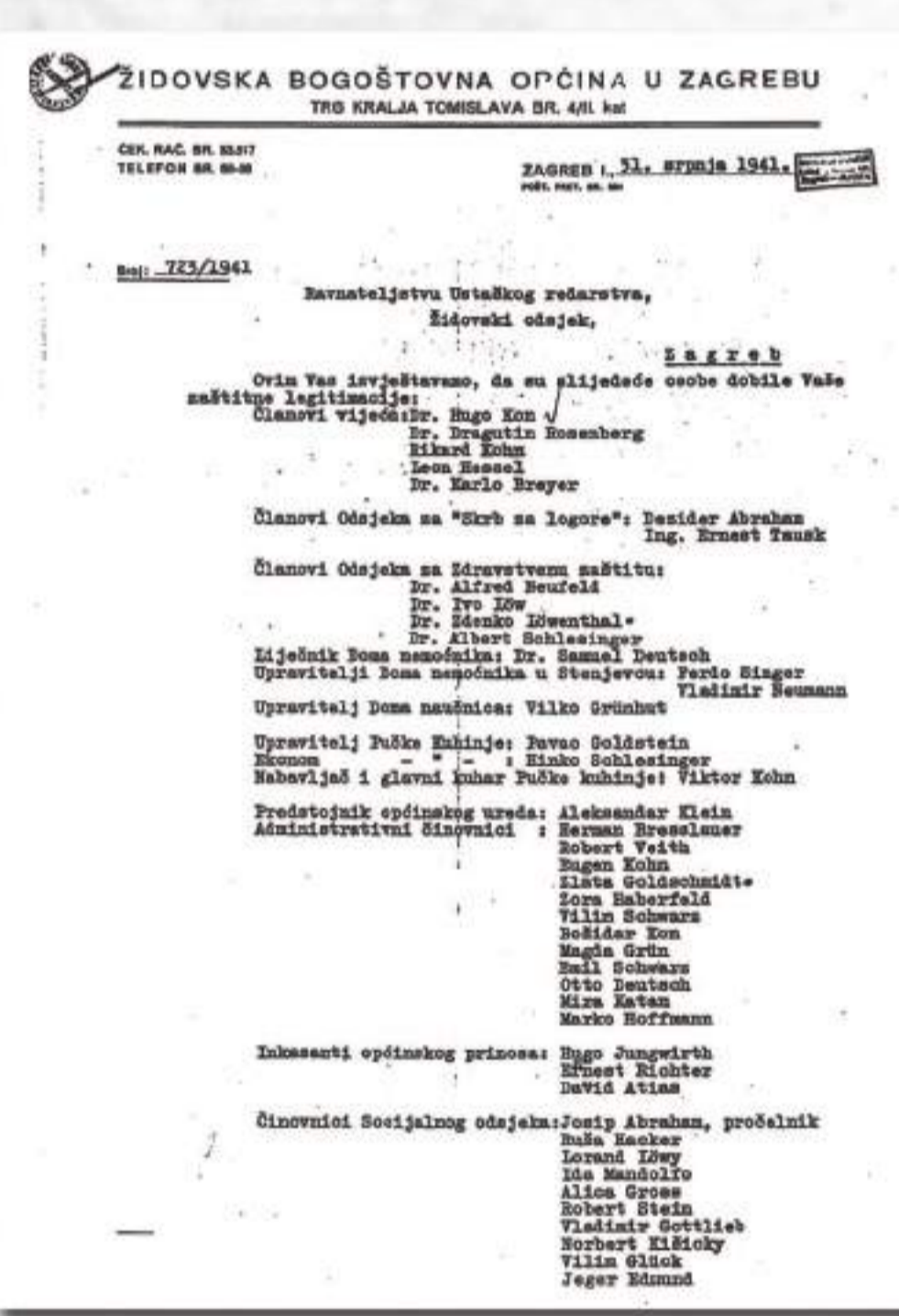

Rušenje zagrebačke sinagoge

Židovska ratna općina

Nakon početka II. svjetskog rata, židovske su općine u Hrvatskoj postojale još neko vrijeme, a zagrebačka općina cijelo vrijeme II. svjetskog rata. Općine su radile pod strogom kontrolom ustaških vlasti.

Židovsku općinu u Palmotičevoj ulici u Zagrebu je već 11. travnja 1941. godine (NDH je osnovana 10. travnja 1941. godine) blokirala grupa u njemačkim uniformama, a u zgradu je ušao predstavnik Gestapa Blum, sa pripadnicima tajne policije. Oni su odmah otvorili sef i pokupili novac, vrijednosne papire i dokumente te uzeli ključeve zgrade i prostorija. Ustaško je redarstveno povjerenstvo - Židovski odsjek dozvolilo da se 16. svibnja 1941. godine obnovi rat Židovske općine u Zagrebu na drugoj lokaciji. Na Trgu kralja Tomislava br. 1 konstituirano je Vijeće židovske bogoštovne općine koje je imalo 11 članova, za predsjednika je izabran Dr. Hugo Kohn (ubijen u logoru), a za tajnika Aleksandar Klein (kasnije emigrirao). Židovski odsjek je članovima Vijeća i zaposlenicima izdao iskaznice. Postoji popis 61 člana općinskog rukovodstva, odbora i službenika općine, kojima je obećana zaštita, ali su ipak većinom poslani u logore. NDH je od Židova zatražila „doprinos“ njihovog nakita i drugih vrijednosti u vrijednosti 1000 kg zlata.

Humanitarna djelatnost za vrijeme Holokausta

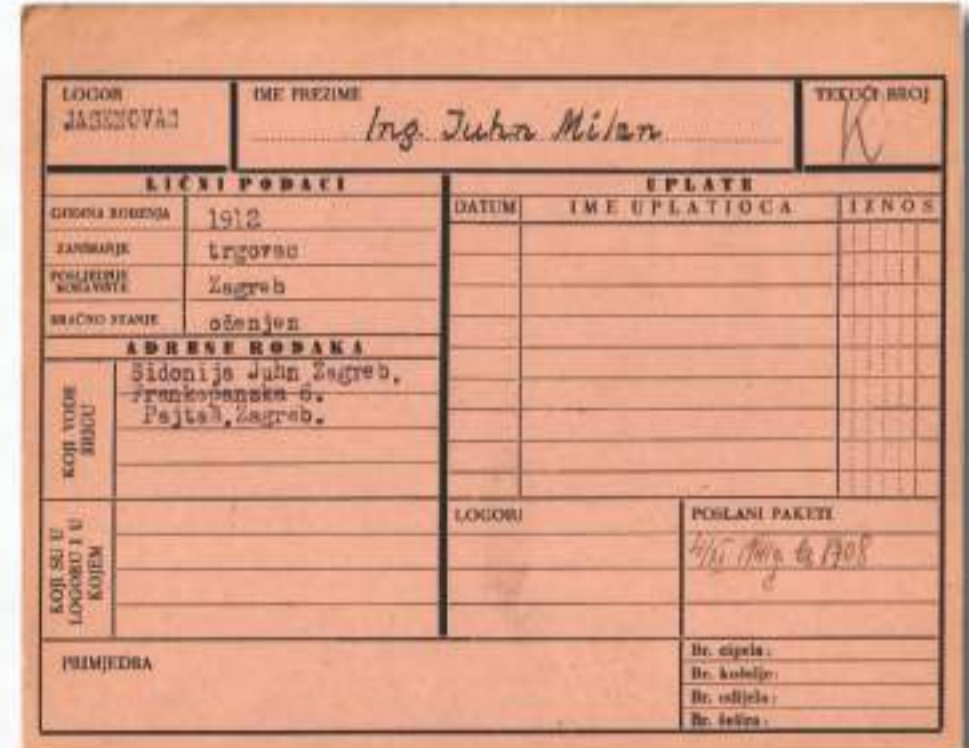
Židovske općine u Hrvatskoj su već od 1933. godine bile uključene u akcije spašavanja i pomaganja brojnih izbjeglica. U Savezu židovskih općina osnovan je Socijalni fond za pomaganje izbjeglicama. Do 1939. godine su izbjeglice dobivale od vlade dozvolu boravka i prebivališta (uz izvjesno ograničenje kretanja). Od 1933. godine do travnja 1941. godine kroz Jugoslaviju je prošlo ukupno 55.500 izbjeglica. Oko 6.800 izbjeglica prošle je Dunavom do Crnoga Mora. Poznata je akcija „Wiza“ kojom je spašeno 250 djece „Alijah hanoar“ iz Berlina. Iz Splita je spašena grupa židovske djece bez roditelja koja je uz pomoć Delasema poslana u Nonantolu u Italiji, gdje je stigla 14. travnja 1943. godine.

Iz izvještaja zagrebačke općine saznajemo da je:

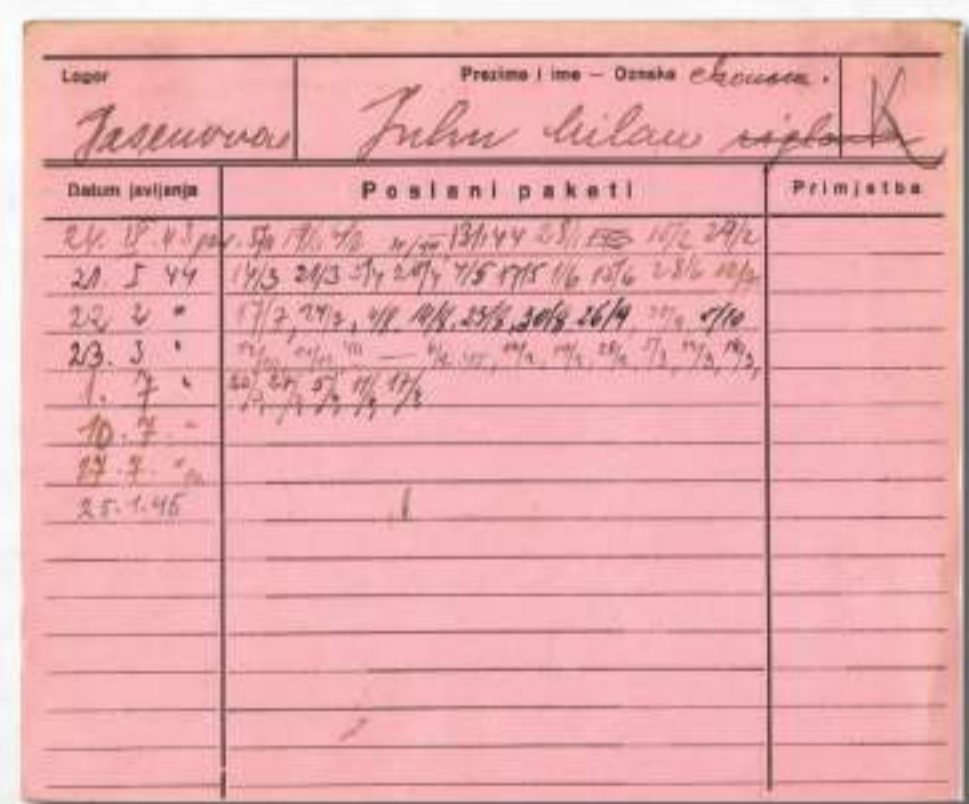
- uzdržavano 1.100 emigranata u zbirnim boravištima
- potpuno uzdržavano 1.500 interniraca u Lobargradu
- slana hrana, odjeca i lijevci u Jasenovac (za 4.000 osoba)
- potpuno uzdržavano 1.200 interniraca u Đakovu
- 56 osoba i 10 domara izdržavano u Stenjevcu
- osigurano 300 obroka dnevno u pučkoj kuhinji
- uzdržavano sklonište za starce i djecu (22 osobe)
- osigurana ambulanta za oskudne, zubarski ambulatorij, dječji ambulatorij
- davana pomoć u vidu plaćenih bolničkih troškova

Siročad iz Splita prije puta za Palestinu

Kartica logoraša Jasenovca

Kartica evidencije primljenih paketa u logoru Jasenovac